

Program nauczania języka mniejszości narodowej
dla I etapu edukacji , klas I -III szkoły podstawowej
autorstwa: Iwony Breguły – Hanysek, Barbary Chyłka i Małgorzaty Paszkowiak.

Ab in die Kinderwelt - 2024

Sierpień, 2024

Informacje o autorkach programu

Iwona Breguła – Hanysek

- absolwentka Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie (filologia germańska), Pedagogiki na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach Filia w Cieszynie (edukacja wczesnoszkolna) oraz Studiów Podyplomowych w Wyższej Szkole Nauk Pedagogicznych w Warszawie (geografia)
- nauczycielka dyplomowana z 26 - letnim stażem pracy w różnych typach szkół, obecnie nauczycielka języka niemieckiego jako języka obcego nowożytnego jako języka mniejszości narodowej niemieckiej i geografii w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Miedarach oraz w Szkole Podstawowej w Kopienicy
- członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w Katowicach

Barbara Chylka

- absolwentka Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego (katechetyka), Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych TWP oraz licencjata z filologii germańskiej Uniwersytetu Opolskiego, Wydziału Historyczno - Pedagogicznego Uniwersytetu Opolskiego z zakresu historii
- ukończyła Kurs Kwalifikacyjny w zakresie zarządzania oświatą
- certyfikowana trenerka edukacyjna i terapeutka zajęciowa
- nauczycielka dyplomowana z 17 - letnim stażem pracy w różnych typach szkół oraz przedszkolu, była dyrektorka szkoły podstawowej
- aktywna w zakresie szkoleń dla nauczycieli i uczniów w edukacji nieformalnej
- członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w Opolu
- współautorka podręczników do języka niemieckiego jako obcego do klasy 7 i 8 Wydawnictwa WSiP

Małgorzata Paszkowiak

- absolwentka Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Zabrze (język niemiecki) oraz filologii germańskiej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach
- nauczycielka dyplomowana z 16 - letnim stażem pracy w różnych typach szkół, obecnie nauczyciel języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w Szkole Podstawowej nr 16 w Zespole Szkolno - Przedszkolnym nr 2 w Tarnowskich Górach
- członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w Katowicach

Wszystkie autorki uczestniczyły w licznych szkoleniach, warsztatach oraz seminariach metodycznych z zakresu nauczania języka niemieckiego zarówno w kraju jak i za granicą. To pasjonatki i propagatorki nauczania języka niemieckiego oraz prelegentki prowadzące warsztaty metodyczne dla innych nauczycieli. Ponadto są autorkami materiałów dydaktycznych dla Domu Współpracy Polsko – Niemieckiej w Opolu, Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego, Programu Niwki oraz Wydawnictw Językowych.

Spis treści

- 1. Ogólna charakterystyka i koncepcja programu**
 - 1.1. Podstawy teoretyczne i koncepcje pedagogiczne**
 - 1.2. Adresaci programu**
 - 1.3. Warunki realizacji programu**
 - 1.4. Podstawy prawne**
- 2. Cele kształcenia i wychowania**
 - 2.1. Szczegółowe cele kształcenia i wychowania**
- 3. Treści nauczania — zagadnienia tematyczne**
 - 3.1. Zalecany zakres tematyczny realizowany na I etapie edukacyjnym**
- 4. Techniki nauczania, uczenia się i metody pracy — sposoby osiągnięcia celów edukacyjnych**
 - 4.1 Techniki nauczania wymowy**
 - 4.2. Techniki nauczania słuchania ze zrozumieniem**
 - 4.3. Techniki nauczania mówienia, w tym poszerzające słownictwo i struktury językowe**
 - 4.4. Techniki nauki czytania, w tym czytania ze zrozumieniem**
 - 4.5. Techniki nauczania umiejętności pozajęzykowych, w tym kształcenie percepcji wzrokowych i manualnych**
 - 4.6. Techniki nauki pisania**
 - 4.7. Techniki wielorakie**
 - 4.8. Formy socjalne**
 - 4.9. Indywidualizacja procesu nauczania**
- 5. Opis założonych osiągnięć ucznia**
- 6. Procedury oceniania uczniów**
- 7. Przykładowe teksty kultury do wykorzystania na zajęciach**
- 8. Bibliografia i literatura pomocnicza**

1. Ogólna charakterystyka i koncepcja programu

1.1. Podstawy teoretyczne i koncepcje pedagogiczne

Program nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej „**Ab in die Kinderwelt - 2024**” dla I etapu edukacji uwzględnia nową podstawę programową, zatwierdzoną 28 czerwca 2024 r. Dotychczasowe programy tracą ważność po 31 sierpnia 2024 roku.

Nauka języka mniejszości narodowej ma na celu kształtowanie tożsamości narodowej oraz świadomości indywidualnej, kulturowej i regionalnej, a także rozwijanie umiejętności językowych, literackich i kulturowych. Nauczyciel odgrywa kluczową rolę w uświadamianiu uczniom obowiązków wobec rodziny, środowiska lokalnego i ojczyzny, oraz w nauczaniu zwyczajów i odpowiednich zachowań.

W ramach nauki języka mniejszości narodowej uczniowie na etapie wczesnoszkolnym będą mieli możliwość:

- Rozumienia wartości języka ojczystego oraz swojej tożsamości narodowej.
- Poznawania podstawowych elementów przyrody, kultury materialnej i duchowej mniejszości narodowej.

Program oparty jest na pedagogice konstruktywistycznej, co oznacza, że uczniowie zdobywają wiedzę przez poszukiwanie, doświadczenie i obserwację. Wykorzystuje również zasady neurodydaktyki, co zapewnia naukę przyjazną mózgowi. Program stawia na kreatywność uczniów i inspirację nauczyciela, oraz spiralne nabywanie kompetencji komunikacyjnych, co umożliwia odniesienie się do wcześniej poznanej wiedzy.

Motywacja wewnętrzna, choć w młodszym wieku szkolnym często zewnętrzna, jest kluczowa dla efektywnego uczenia się. Program stawia na zabawę i ciekawe formy nauki, aby uczynić proces edukacyjny przyjemnym i angażującym dla dzieci.

Autorki proponują także zbiór przykładowych tekstów kultury, metod i technik nauczania, które można wykorzystać, konstruując swoją lekcję.

1.2. Adresaci programu

Program nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości przeznaczony jest dla nauczycieli uczących dzieci w młodszym wieku szkolnym, którzy w wielu przypadkach posługują się językiem niemieckim w środowisku rodzinnym. Zdarza się jednak, że znajomość języka zanikła w starszych pokoleniach i uczeń zaczyna jego naukę od podstaw w szkole. Rolą nauczyciela jest takie przygotowanie zajęć, by zarówno uczniowie posługujący się już językiem niemieckim, najczęściej tylko w mowie, jak i uczniowie rozpoczynający jego naukę w szkole, zostali przygotowani do posługiwania się nim na poziomie użytkownika początkującego, po to by był on w stanie kontynuować naukę na dalszym etapie edukacji. Nadrzędnym celem programu jest więc nabywanie kompetencji komunikacyjnych ucznia przy jednoczesnym wspieraniu go w rozwoju psychofizycznym. Istotnym elementem pracy nauczyciela na I poziomie edukacji jest również realizacja działań dydaktyczno-wychowawczych poprzez współpracę z rodzicami. Zadaniem nauczyciela jest uwrażliwienie rodziców na potrzeby i możliwości dziecka, czyli dostarczanie im wiedzy pedagogicznej, wskazując osiągnięcia, w tym mocne i słabe strony dziecka, jego powodzenia i niepowodzenia, podejmowane próby, po

to, aby rodzic mógł świadomie współuczestniczyć w realizacji zakresu zadań dydaktyczno-wychowawczych.

Program ten przeznaczony jest również dla **rodziców** i **dyrektorów** szkół, ponieważ służy ukazaniu specyfiki pracy z dzieckiem w młodszym wieku szkolnym jak również pozwala zapoznać się z celami nauczania na tym poziomie oraz sposobami osiągnięcia tych celów, prezentuje techniki nauczania, uczenia się, metody pracy i formy społeczne. Adresatem programu są też sami **uczniowie**, którym zajęcia z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej pozwalają na podtrzymanie tożsamości narodowej, kulturowej i językowej. Ponadto zajęcia te służą uczniom poszerzaniu ich horyzontów, realizacji zainteresowań oraz nabywaniu kompetencji kluczowych.

1.3. Warunki realizacji

Program „**Ab in die Kinderwelt - 2024**” zakłada nauczanie języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej na I etapie edukacji w wymiarze **3 godzin lekcyjnych tygodniowo**. Program zakłada pracę zarówno z uczniem sześćo- jak i siedmioletnim. Realizacja zajęć języka mniejszości narodowej na etapie wczesnoszkolnym może odbywać się w różnych warunkach. Młodsze dzieci bardzo często ze względu na bezpieczeństwo uczestniczą we wszystkich lekcjach w swojej sali lekcyjnej. Wtedy nauczyciel języka niemieckiego kreuje w tej sali warunki nauczania języka. Nauczyciel powinien tak zorganizować swój własny warsztat pracy, żeby móc zrealizować zaplanowane cele nawet poza typową salą nauczania języka niemieckiego. Ciekawym rozwiązaniem może być przeprowadzanie niektórych lekcji poza zwyczajowo wybraną salą szkolną. Podwórko szkolne, sala gimnastyczna czy też lekcja w plenerze może dostarczyć dzieciom wiele pozytywnych emocji, które przełożą się na szybsze opanowanie języka. Niniejszy program zakłada jego modyfikację w zależności od możliwości stwarzanych przez szkołę do jego realizacji, ale również od potrzeb uczniów i nauczycieli. Tempo i zakres wprowadzanych umiejętności dostosowywane jest do poziomu grupy. Na pierwszym miejscu dajemy uczniom możliwość wsłuchania się w rytm i melodię języka niemieckiego. Następnie rozwijamy sprawności rozumienia ze słuchu i poprawnego artykułowania, a w końcowym etapie skupiamy się na czytaniu i pisaniu. Nauczyciel powinien mieć na uwadze, że ćwiczenie wymienionych umiejętności powinno wspierane być obrazem.

Program zakłada również stopniowe wprowadzanie dziecka w świadome uczenie się i ocenianie własnych postępów w nauce np. za pomocą portfolio lub karty samooceny.

1.4. Podstawy prawne

Program nauczania języka niemieckiego dla mniejszości narodowej I etapu edukacji opiera się na poniższych nadrzędnych dokumentach. Są to:

Podstawy prawne:

- USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59 i 949) Obowiązuje od dnia 1 września 2017 r.
- USTAWA o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U.2021.0.1915)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 kwietnia 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz.750)
- USTAWA z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. 2005 nr 17 poz. 141)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. 2024 poz. 781)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI I NAUKI z dnia 2 lutego 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. 2024 poz. 144)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 28 czerwca 2024 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2024 r., poz. 356)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U z 2024 r. poz. 996)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 22 marca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U z 2024 r. poz. 438)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 28 lutego 2024 r. w sprawie dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe w 2024 r. (Dz. U. z 2024 r. poz.413)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 26 sierpnia 2024 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz.U. z 2024 r., poz. 1302)
- Europejski System Opisu Kształcenia Językowego.

2. Cele kształcenia i wychowania

Nauczyciele nauczający języka niemieckiego jako mniejszości narodowej, który jest elementem kształtującym poczucie tożsamości narodowej dziecka, zobligowani są do realizacji celów kształcenia ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Uwzględniając doskonalenie umiejętności takich jak: mówienie, słuchanie, czytanie, pisanie i odbiór różnorodnych tekstów kultury. W nowej podstawie programowej można przeczytać, iż edukacja wczesnoszkolna ma na celu wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka poprzez:

1. Odkrywanie możliwości i sensu działania.
2. Gromadzenie doświadczeń.
3. Zaspokajanie potrzeb rozwojowych.
4. Respektowanie podmiotowości ucznia.
5. Przechodzenie z dzieciństwa do dorastania.
6. Osiągnięcie dojrzałości do nauki na kolejnym etapie.

Dodatkowo Podstawa określa zadania szkoły w nauczaniu języka mniejszości narodowej lub etnicznej. Jest to wspieranie wszechstronnego rozwoju ucznia poprzez wzmacnianie jego tożsamości kulturowej, historycznej i narodowej.

Edukacja w tym zakresie powinna obejmować także nauczanie zwyczajów oraz odpowiednich zachowań w środowisku rodzinnym, lokalnym i szkolnym.

Nauczyciel ma za zadanie uświadamiać uczniom wartość wspólnot takich jak rodzina, środowisko lokalne i ojczyzna oraz ich obowiązki wobec tych wspólnot. Kształtowanie szacunku do języka ojczystego jest integralną częścią tego procesu.

W Nowej Podstawie Programowej cele kształcenia w edukacji wczesnoszkolnej odnoszą się do rozwoju fizycznego, emocjonalnego, społecznego i poznawczego dziecka. Uczeń osiąga je poprzez stopniowy rozwój od prostych do bardziej złożonych czynności praktycznych i intelektualnych.

Podstawa Programowa formułuje dla szkoły podstawowej trzynaście celów ogólnych, które każdy nauczyciel uczący języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej realizuje na swoich lekcjach. W kontekście języka mniejszości narodowej są to:

1. **Wprowadzenie w świat wartości:** Nauka języka mniejszości narodowej wspiera kształtowanie postaw, takich jak solidarność, szacunek dla tradycji oraz patriotyzm, co sprzyja integracji kulturowej i społecznej.

2. **Wzmacnianie tożsamości:** Nauczanie języka mniejszości wzmacnia poczucie tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej ucznia.

3. **Szacunek dla godności:** Nauka języka rozwija szacunek dla godności własnej oraz innych osób, budując zrozumienie i tolerancję.

4. **Rozwój kompetencji:** Wspiera rozwój kreatywności i przedsiębiorczości, umożliwiając uczniom lepsze wyrażanie siebie w języku mniejszości.

5. **Umiejętność myślenia:** Kształcenie w języku mniejszości rozwija umiejętności krytycznego myślenia, argumentowania i wnioskowania w kontekście wielokulturowym.

6. Wartość wiedzy: Pokazuje znaczenie wiedzy o języku i kulturze mniejszości jako podstawy do rozwijania umiejętności komunikacyjnych i społecznych.

7. Rozbudzanie ciekawości: Nauka języka mniejszości wzbudza ciekawość poznawczą, motywując uczniów do zgłębiania zarówno swojej, jak i innych kultur.

8. Zrozumienie świata: Uczniowie zdobywają wiedzę i umiejętności, które pozwalają im lepiej zrozumieć i interpretować wielokulturowy świat.

9. Wsparcie w wyborze drogi edukacji: Pomaga uczniom rozpoznać ich językowe i kulturowe predyspozycje, co ułatwia określenie dalszej ścieżki edukacyjnej.

10. Wszechstronny rozwój osobowy: Nauka języka mniejszości przyczynia się do wszechstronnego rozwoju ucznia, pogłębiając jego wiedzę i ciekawość kulturową.

11. Postawa otwartości: Uczy otwartości na różnorodność kulturową, wzmacniając aktywność społeczną i odpowiedzialność za wspólnoty.

12. Samokształcenie: Zachęca do samodzielnego pogłębiania znajomości języka i kultury mniejszości.

13. Ukierunkowanie ku wartościom: Nauka języka mniejszości narodowej kształtuje uczniów w duchu wartości kulturowych i etycznych, podtrzymując dziedzictwo ich społeczności.

Jak możemy to zrobić?

- poprzez sięganie po teksty literackie i realizację w uczniu poczucia patriotyzmu i miłości do małej ojczyzny, wzmacnia poczucie tożsamości indywidualnej i narodowej, jak również rozbudza i zaspokaja ciekawość poznawczą oraz motywację do nauki języka niemieckiego,
- zapoznając ucznia ze zwyczajami i obyczajami panującymi w Niemczech uczy go szacunku dla tradycji oraz kształtuje postawę otwartą wobec świata i innych ludzi,
- ukazuje wartość wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności oraz rozwija umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania,
- wykorzystując muzykę i filmy niemieckojęzyczne wzmacnia poczucie tożsamości kulturowej,
- wprowadzając zabawy tematyczne, w których dzieci wcielają się w określone role, znane z życia pozaszkolnego, wspiera ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji,
- stosując gry ruchowe, zabawy asocjacyjne, dramę oraz zabawy z piosenką, rymem i wierszem rozwija kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość dziecka.

W nowej podstawie programowej dla I etapu edukacyjnego wyznaczono trzy ogólne cele kształcenia:

- 1) świadomość własnego dziedzictwa narodowego
- 2) kształcenie językowe
- 3) kształcenie literackie i kulturowe.

Aby podtrzymać tożsamość narodową, ważne jest, by dzieci jak najwcześniej rozpoczęły naukę języka, co pozwoli im równocześnie poznawać kulturę kraju ojczystego i zamieszkania, oraz wychowywać się w duchu otwartości i tolerancji wobec innych kultur.

2.1. Szczegółowe cele kształcenia

Cele ogólne rozwoju ucznia stanowią źródło celów szczegółowych, opisanych w formie efektów, które uczeń powinien osiągnąć pod koniec I etapu edukacyjnego. Uczeń, aby je osiągnąć, realizuje zadania, wymagające wielokierunkowej aktywności.

I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:

- 1) dostrzega i rozumie wartość swego języka ojczystego, ma świadomość swojej tożsamości narodowej lub etnicznej;
- 2) poznaje elementy przyrody, kultury materialnej i duchowej mniejszości narodowej lub etnicznej, do której należy;
- 3) poznaje elementy historii mniejszości narodowej lub etnicznej, do której należy.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji;
- 2) czyta ze zrozumieniem teksty literackie oraz informacyjne;
- 3) wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście;
- 4) wyszukuje w tekście potrzebne informacje i w miarę możliwości korzysta ze słowników i encyklopedii przeznaczonych dla dzieci na I etapie edukacyjnym;
- 5) zna formy użytkowe: życzenia, zaproszenie, zawiadomienie, list, notatka do kroniki;
- 6) zna i stosuje formy grzecznościowe w kontaktach międzyludzkich;
- 7) tworzy w formie ustnej i pisemnej kilkuzdaniową wypowiedź, krótkie opowiadanie i opis, list prywatny, życzenia, zaproszenie;
- 8) dobiera właściwe formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych;
- 9) przejawia wrażliwość estetyczną w wypowiedziach inspirowanych twórczością dla dzieci, tworzy, przekształca i rozwija swoje wypowiedzi;
- 10) uczestniczy w rozmowach: zadaje pytania, udziela odpowiedzi i prezentuje własne zdanie;
- 11) poszerza zasób słownictwa, czytając teksty literackie oraz inne teksty kultury;
- 12) zna alfabet: rozróżnia litery, głoski, znaki fonetyczne; dzieli wyrazy na sylaby; oddziela wyrazy w zdaniu, oddziela zdania w tekście i poprawnie je zapisuje (zgodnie z elementarnymi zasadami ortografii i interpunkcji);
- 13) pisze czytelnie i estetycznie;

14) przepisuje teksty, pisze z pamięci i ze słuchu; w miarę swoich możliwości samodzielnie realizuje pisemne zadania domowe.

III. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) w tekście literackim wybiera określone fragmenty, określa czas i miejsce akcji, wskazuje głównych bohaterów;
- 2) czyta i recytuje, z uwzględnieniem interpunkcji, i intonacji, akcentów, poprawnej wymowy;
- 3) wykorzystuje teksty literackie do tworzenia własnych wypowiedzi;
- 4) czyta wskazane teksty literackie i wypowiada się na ich temat.

Nauczyciel języka mniejszości narodowej na I etapie edukacji łączy cele dydaktyczne z wychowawczymi, przygotowując uczniów do funkcjonowania w grupie i społeczeństwie poprzez rozwijanie umiejętności społecznych i informatycznych. Pomaga uczniom oceniać własne i cudze zachowania, uczy współpracy i planowania, oraz wspiera w podejmowaniu decyzji i ponoszeniu ich konsekwencji, co rozwija samodzielność. Jako autorytet i wzór do naśladowania, prowadzi uczniów w odkrywaniu i badaniu. W nauce języka mniejszości narodowej dodatkowo wspiera budowanie tożsamości narodowej i kulturowej oraz uczy postaw otwartości, tolerancji i poszanowania innych kultur.

3. Treści nauczania – zagadnienia tematyczne

Treści edukacyjne nauczane w pierwszym etapie edukacyjnym języka mniejszości narodowej niemieckiej muszą być dla dziecka interesujące oraz muszą być adekwatne do potrzeb komunikacyjnych dzieci w ich codziennym życiu. Nauczyciel wprowadzając słownictwo powinien brać pod uwagę pragmatyczność danego materiału, tak aby uczeń miał możliwość wykorzystania zdobytej wiedzy z niemieckojęzycznymi rówieśnikami. Zgodnie z nową podstawą programową treści nauczane podczas zajęć języka mniejszości narodowej powinny bazować na:

- 1) świadomości dziedzictwa narodowego lub etnicznego
- 2) kształceniu językowym
- 3) kształceniu literackim i kulturowym

Ważnym aspektem jest fakt, że dzieci w różnym stopniu opanowały język niemiecki w swoim domu rodzinnym. Mając na uwadze taką dysproporcję w poziomie językowym uczniów, nauczyciel powinien realizować zajęcia w sposób spiralny, zaczynając zawsze od łatwiejszych treści stopniowo przechodząc do trudniejszych, tak aby każdy uczeń osiągnął sukces.

Należy jak najczęściej powtarzać zwroty i wyrażenia, które w ten sposób zostaną przez ucznia automatycznie opanowane. Input językowy, który nauczyciel oferuje swoim uczniom powinien być jak największy, aby uczniowie, którzy są w fazie inkubacji języka mogli zgromadzić jak największe słownictwo pasywne, które następnie będzie jego słownictwem aktywnym. Można to osiągnąć między innymi przez:

- kontakt dziecka z autentycznymi tekstami językowymi jakimi są np. wierszyki, rymowanki, piosenki, bajki, filmy krótkometrażowe, teksty literackie;

- używanie języka niemieckiego jako języka lekcyjnego, tak zwany język lekcji, a w tym umożliwienie uczniowi uczestnictwa w tworzeniu różnych sytuacji poprzez działanie.

Dziecko w naturalny sposób przyjmuje niemierzalną dawkę słów, które jest w stanie zapamiętać na danych zajęciach, które go zaintrygowały, wpadły mu w ucho lub były mu potrzebne w danej chwili. Najważniejsze dla nas jest stworzyć dziecku okazję do osłuchiwania się

z językiem niemieckim i okazję do wykorzystywania go poprzez działalność twórczą, przy okazji której będzie dochodziło do swobodnej jego wypowiedzi.

Każde z dzieci na odpowiednim do swojego poziomu rozwoju etapie zaczyna komunikować się werbalnie, gdyż ma naturalną potrzebę wypowiedziania się. Jeśli konsekwentnie będziemy posługiwać się językiem niemieckim oraz akceptować popełniane przez uczniów błędy językowe, czasami dyskretnie je poprawiając oraz nagradzać postępy i starania dzieci, osiągniemy sukces.

Tematyka zajęć musi być bliska dziecku, dotyczyć jego świata, tego co się wokół dzieje i z czym dziecko ma do czynienia. Proponowane zakresy tematyczne ułożone są spiralnie, czyli do tych samych treści wraca się na coraz wyższych poziomach i rozszerza ich zakres.

Należy pamiętać, iż wybór wykorzystywanych na lekcjach materiałów dydaktycznych leży w gestii nauczyciela. Obecnie jedynym dopuszczonym podręcznikiem do pracy na lekcjach języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej jest seria: „Niko” Wydawnictwa Klett, z której można wybrać elementy ułatwiające realizację podstawy programowej. Ponadto można skorzystać także z materiałów zawartych w innych podręcznikach do języka niemieckiego.

3.1. Proponowany zakres tematyczny realizowany na I etapie edukacyjnym:

Proponowany zakres tematyczny:
1) Ja i moje otoczenie - przedstawianie się, przywitania i pożegnania - rodzina i przyjaciele - liczby - moje zwierzątko
2) Czas wolny - hobby, zainteresowania - na boisku - zabawki - kolory - wakacje
3) Mieszkanie - moja miejscowość, - dom, meble - czynności wykonywane w domu
4) Szkoła - czynności w szkole - przybory szkolne

- pomieszczenia w szkole
5) Życie codzienne - jedzenie i picie, zdrowe odżywianie - części ciała i dolegliwości - u lekarza - ubrania - sklep i zakupy - obowiązki i rutynowe czynności - plac zabaw i zabawy
6) Czas - dni tygodnia, pory roku i miesiące - pogoda
7) Uroczystości rodzinne, tradycje i święta - urodziny - zwyczaje adwentowe - Mikołaj, święta Bożego Narodzenia, Wielkanoc - Dzień Matki, Dzień Ojca, Dzień Babci, Dzień Dziadka - Dzień Świętego Marcina - karnawał (Fasching) - Oktoberfest
8) W świecie fantazji - wybrane bajki i baśnie braci Grimm, Erica Carle - malarstwo, wybrane dzieła artystów, np. F.Hundertwasser, P. Klee, F. Marc
9) Regionalizm Moja „mała ojczyzna” - moje miejsce zamieszkania - ciekawostki, tradycje, legendy związane z okolicą, w której mieszkam

4. Techniki nauczania, uczenia się i metody pracy – sposoby osiągnięcia założonych celów edukacyjnych

Wyszczególnione techniki są tylko wybranymi przykładami do zastosowania. Mają one za zadanie stymulowanie dziecka do wypowiedzania się w języku niemieckim zarówno w mowie jak i piśmie, przy równoczesnym rozwijaniu umiejętności samodzielnego uczenia się i wykorzystywania poznanej wiedzy w praktyce. Ważne jest, aby różnicować aktywności dziecka, gdyż na tym etapie nauczania bardzo szybko się nudzi i jego koncentracja jest tylko chwilowa. Istotne jest, aby od najmłodszych klas uświadamiać dzieci jak efektywnie się uczyć.

4.1 Techniki nauczania wymowy:

Ucząc się języka w warunkach naturalnych dzieci bardzo szybko i dosłownie kopiują słyszany akcent, intonację, rytm, melodię tego co słyszą, czyli obowiązujący sposób wymowy danego języka. W warunkach lekcyjnych, jak najbardziej zbliżonych do warunków naturalnych, wzorcem jest nauczyciel i pomoce audiowizualne. Do ćwiczeń wymowy zalicza się:

- słuchanie i powtarzanie za wzorem, w różnym tempie, z różną barwą i intonacją głosu;
- rysowanie ruchem dłoni długości sylab przy jednoczesnym ich artykułowaniu;
- “głuchy telefon” w różnych wariantach;
- zabawy sylabami, wyrazami, rymami; analiza i synteza wyrazów;
- wypowiadanie łamańców językowych;
- recytowanie wyliczanek, rymowanek, wierszy i śpiewanie piosenek.

4.2. Techniki nauczania słuchania ze zrozumieniem:

Jedną z pierwszych umiejętności nabywaną przez uczniów podczas nauki języka jest umiejętność rozumienia ze słuchu. Sprawność tą możemy kształcić stosując poniższe techniki:

- zabawy w naśladowanie, pantomima, zabawy ruchowe;
- wykonywanie poleceń nauczyciela (język lekcji);
- wspieranie opowiadania obrazem;
- dopasowywanie ilustracji do danego słowa;
- układanie wyrazów, zdań według kolejności usłyszanych informacji, przyporządkowywanie ich do treści;
- zadawanie pytań do usłyszanego tekstu;
- odpowiedzi na proste pytania do usłyszanego tekstu;
- słuchanie krótkich tekstów (czytanek, wierszy, rymowanek, piosenek, bajek) czytanych przez nauczyciela lub odtwarzanych jako nagranie;
- oglądanie bajek i filmów niemieckojęzycznych;
- uzupełnianie brakujących informacji w formie obrazka, słowa, wyrażenia lub zdania;
- rysowanie według podanych informacji
- wykorzystywanie dostępnych aplikacji i gier interaktywnych utrwalających naukę słownictwa i prawidłową wymowę

4.3. Techniki nauczania mówienia, w tym poszerzające słownictwo i struktury językowe:

Na tym etapie edukacji należy pamiętać o zasadzie spiralności i powtarzalności słownictwa. Zabawy językowe są niezwykle ważne, gdyż rozwijają sprawność mówienia, urozmaicają zajęcia nie powodując znużenia i dlatego nie mają ograniczenia czasowego na lekcji.

Rozwijając sprawność mówienia wykorzystujemy:

- obraz (karty obrazkowe, strony tytułowe, piktogramy, schematy, plakaty, komiks);
- opisywanie przedmiotów, osób, miejsca, sytuacji, czynności z nią związanych;
- układanie historyjek obrazkowych / komiksów na podstawie materiału stymulującego lub samodzielnie w zależności od posiadanych umiejętności;
- powtarzanie za nauczycielem słów, wyrażeń, zwrotów, w tym zabawy ruchowe oparte na wypowiedaniu potrzebnych do utrwalenia wyrażeń;
- rozbudowywanie prostych konstrukcji, zabawy łańcuszkowe;
- stymulowanie do formułowania odpowiedzi na pytania do scenek sytuacyjnych, usłyszanych tekstów (informacji), czy obrazków;
- stymulowanie do zadawania pytań w celu osiągnięcia informacji;
- odgrywanie ról, dialogów, scenek z komiksów;
- przekształcanie podanych dialogów;
- prezentacja wyliczanek, rymowanek, wierszyków i poznanych piosenek;
- stosowanie wszelkiego rodzaju znanych gier i zabaw językowych.

4.4. Techniki nauki czytania, w tym czytania ze zrozumieniem:

Umiejętność czytania ze zrozumieniem potrzebna jest nie tylko do czytania tekstów, ale także do odczytywania znaczenia symboli, piktogramów czy instrukcji. Na początku nauki uczeń skupia się wyłącznie na przeczytaniu tekstu bez jego analizy i zrozumienia. Rolą nauczyciela jest dążenie do tego, aby uczeń docelowo wykazał się umiejętnością odnajdywania najważniejszego przesłania tekstu i wyszukiwania informacji niezbędnych do jego zrozumienia i przetworzenia. Dlatego na zajęciach mniejszości narodowej zaleca się stosowanie poniższych technik:

- zabawy literami, sylabami, analizą i syntezą wyrazów;
- wyszukiwanie liter w podanych wyrazach, zdaniach, czy tekstach; uzupełnianie ich o brakujące elementy;
- czytanie za wzorem;
- głośne, ciche lub wspólne czytanie;
- naprzemienne czytanie;
- czytanie z podziałem na role;
- dopasowywanie słowa, wyrażenia, czy zdania do obrazka;
- wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji;

- zadania typu prawda/fałsz;
- układanie zdań, fragmentów tekstu według kolejności;
- łączenie pasujących do siebie informacji zgodnie z informacją znajdującą się w tekście;
- odpowiadanie na pytania rozstrzygające do tekstu;
- poszukiwanie w zdaniu/tekście odpowiedzi na pytania;
- poszukiwanie ukierunkowanych informacji w tekście;
- dopasowywanie prostych zdań do rysunków;
- rysowanie na podstawie czytanego tekstu.

4.5. Techniki nauczania umiejętności pozajęzykowych, w tym kształcenie percepcji wzrokowych i manualnych, stanowią także:

- gry i zabawy kształcące spostrzegawczość (dostrzeganie i opisywanie różnic, podobieństw, relacji między przedmiotami, klasyfikowanie przedmiotów, zjawisk);
- wycinanie, klejenie, składanie (tworzenie memory obrazkowego lub słownego, układanie puzzli, rysowanie, lepienie z plasteliny, tworzenie dowolnymi technikami postaci do tekstów i scenek sytuacyjnych lub scenografii).

4.6. Techniki nauki pisania:

- kreślenie różnych kształtów, liter i cyfr (na piasku, mazakiem na tabliczkach, kredą po chodniku, farbą, kredkami na papierze, ręką/ palcem w powietrzu);
- kolorowanie, np. według podanej instrukcji;
- rysowanie;
- pisanie po śladzie;
- dokańczanie rymów obrazkowych, kształtów;
- uzupełnianie liter;
- zabawy sylabami, analiza i synteza wyrazów z jednoczesnym kreśleniem sylab w powietrzu;
- odwzorowywanie;
- przepisywanie;
- pisanie z pamięci i ze słuchu;
- dokańczanie zdań;
- wypełnianie luk w tekście;

- ćwiczenia poprawnej pisowni
- kojarzenie słów, tworzenie rodziny wyrazów; kontrolowanie zapisu wyrazu i samodzielne poprawianie;
- stosowanie znaków interpunkcyjnych, wielkiej litery na początku zdania i w rzeczownikach, imionach, nazwach własnych.

4.7. Techniki wielorakie

Uwzględniając założenia neurodydaktyki należy umożliwić dzieciom uczenie się od siebie, stosując jak najczęściej pracę w grupach i pracę metodą projektu. Aby uczniowie mogli wykazać się umiejętnościami, predyspozycjami i kompetencjami najbardziej odpowiednie są metody aktywizujące.

Niewerbalną, ale bardzo cenną metodą pracy na zajęciach językowych jest obrazowanie wprowadzanych treści. Obraz w postaci strony tytułowej, rysunku, piktogramu czy plakatu musi być jednoznaczny, najlepiej barwny i dotyczyć świata bliskiego dziecku.

To on informuje w jakim temacie się poruszamy, budzi ciekawość co ułatwia skoncentrowanie dziecka na bieżącym zagadnieniu, pobudzając jego fantazję, inspirując i stymulując komunikację werbalną. Sukcesem w nauczaniu języka jest umiejętność komunikacji w postaci wykorzystania poznanych wiadomości i umiejętności. Aby ten proces zaistniał musi nastąpić zapamiętanie informacji. Rozwój psychofizyczny dziecka w młodszym wieku szkolnym pokazuje jak dobrze ukształtowana jest pamięć krótkotrwała. Najczęściej już następnego dnia dziecko nie pamięta co było wczoraj. Zaleca się, by oddziaływać polisensorycznie (wielozmysłowo) osiągając w ten sposób zamierzony sukces dydaktyczny. Nieodłącznym czynnikiem zapamiętywania informacji jest ich regularność oraz powtarzalność. Powtórki powinny być krótkie, ale możliwie jak najczęstsze.

Aktywizacją jest wszystko, co wychodzi poza ramy pracy z podręcznikiem i ćwiczeniami: zabawy ruchowe na dywanie, układanie klocków, zabawa pacynkami i innymi zabawkami, ale także lepienie z plasteliny, wycinanie, składanie, klejenie, układanie koralików, nakrętek, itp., wszelkie zabawy manualne kształcące sprawność małej motoryki. Ponadto odgrywanie ról, scenek, inscenizacji, tworzenie obrazów, plakatów, czy rekwizytów do danych sytuacji, przeprowadzanie doświadczeń oraz eksperymentów, które rozbudzają ciekawość pojmowania świata i dostarczają mnóstwo cennej wiedzy w odpowiedzi na pytania Jak? i Dlaczego?

Aktywność poznawcza jest siłą napędową do działania. Dzieci od urodzenia są ciekawymi badaczami i odkrywcami. Uczą się przez działanie zbierając swoje doświadczenie „ręką, sercem i głową”. Eksperymentowanie, doświadczenia, obcowanie ze sztuką dostarczają uczniom umiejętności zarówno tych pozajęzykowych jak i umiejętności komunikacji językowej. Metody aktywizujące są przyjazne dziecku i pozwalają na uniknięcie monotonii lekcji, a tym samym na rozbudzenie motywacji do zabawy językiem, który tak naprawdę, choć jest wówczas tylko pośrednio wykorzystywany przez dziecko, służy nadrzędemu celowi jakim jest nabycie umiejętności komunikacji. Ponadto eksperymentowanie i czynności badawcze niosą ze sobą ogromny ładunek pozytywnych emocji wspierających proces uczenia się. W procesie organizacji zajęć lekcyjnych budzących ciekawość poznawczą ucznia, aż prosi się o łamanie standardów. Podążanie za potrzebami ucznia stwarza nauczycielowi ogromny wachlarz możliwości organizacji zajęć nie tylko w klasie, ale także poza murami szkoły.

Nieocenioną metodą na zajęciach językowych jest praca z piosenką. Słowa piosenki dzięki połączeniu z melodią wpływają na emocje i zakorzeniają się głęboko w pamięci dziecka. Teksty najczęściej się rymują co ułatwia zapamiętywanie, bardzo łatwo połączyć je z gestem będącym ruchową prezentacją treści.

Warunkiem pomyślności przebiegu procesu nauczania jest stwarzanie dzieciom podczas zajęć poczucia bezpieczeństwa. Lęk paraliżuje przed przyswajaniem nowych informacji, a tym samym utrudnia naukę. Dla stworzenia przyjaznej atmosfery na lekcji niezastąpione są gry i zabawy, zarówno te ruchowe śródlekcyjne, jak i dydaktyczne. To właśnie one odwracają uwagę od żmudnej i nudnej w pojęciu dziecka nauki. Dobierając gry i zabawy dla dzieci należy zwrócić uwagę, aby uczestnictwo w zabawie miało większe znaczenie niż samo zwycięstwo. Podobnie dzieje się w przypadku metody projektu, która ułatwia uczniowi na każdym poziomie rozwoju wykazać się swoimi umiejętnościami, poszerzać swoje kompetencje w relacji z rówieśnikami i uczyć się wzajemnie od siebie.

Wartą wspomnienia jest również nauka metodą stacji samodzielnego uczenia. To jedna z najbardziej motywujących metod do nauki, gdzie następuje indywidualizacja procesu kształcenia, gdyż uczeń sam wyznacza sobie kolejność wykonywania zadań, według swoich możliwości, umiejętności i potrzeb. Sam reguluje tempo wykonania zadania, może korzystać z dowolnych form pracy, wesprzeć się pomocą dydaktyczną, pomocą koleżeńską, czy ewentualnie wskazówkami nauczyciela. Na jednym stanowisku zawsze znajdują się rozwiązania w celu dokonania samokontroli. Zadaniem nauczyciela jest przygotowanie stanowisk pracy i kart samokontroli i samooceny, ważne jednak jest to, aby zadania potrafiły zaintrygować ucznia i sprowokować go do podjęcia wyzwania jakim jest przejście stacji. Przygotowanie dziecka do systematyzowania swoich wytworów w postaci portfolio uczy go również wartościowania własnej pracy, uczy oceniać ustalając kryteria, pobudza do refleksji, uczy selekcjonowania. To dziecko decyduje, którą pracę umieści w portfolio i czy będzie chciał się nią pochwalić na forum klasy w momencie prezentacji zbiorów.

4.8. Formy socjalne

W celu urozmaicenia lekcji, zaleca się stosowanie zróżnicowanych form pracy, dostosowanych do nauczanego materiału.

Mogą to być:

- praca frontalna, zbiorowa,
- praca w grupach,
- grupy jednorodne (o podobnych osiągnięciach, bądź zainteresowaniach),
- grupy o zróżnicowanym poziomie (mogą się wzajemnie wspierać i sobie pomagać),
- grupy doboru celowego (zgodnie z celem jaki chcemy osiągnąć),
- grupy losowe (np. podział na grupy z wykorzystaniem aplikacji np. Random Generator <https://www.randomlists.com/team-generator>,
- praca w parach,
- praca indywidualna (kierowana przez nauczyciela lub samodzielna),
- **praca projektowa indywidualna lub grupowa** (wykonywana w szkole bądź w domu).

Podczas wybierania form pracy, nauczyciel nie może kierować się jedynie chęcią uatrakcyjnienia zajęć. Zawsze nadrzędny jest cel: po co coś robimy? Potem wybieramy narzędzia, metody. Wybór ten musi wynikać z typu zadań, jakie uczniowie otrzymują do wykonania oraz celów, które nauczyciel zamierza osiągnąć. Należy więc tak planować

każdą lekcję, aby stosowanie różnorodnych form pracy było uzasadnione i sprzyjało efektywnemu uczeniu się.

4.9. Indywidualizacja procesu nauczania

Na zajęciach języka mniejszości mogą uczestniczyć uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, co wymaga indywidualnego podejścia nauczyciela. Ważne jest częste monitorowanie postępów ucznia oraz umożliwienie mu wsparcia ze strony asystenta, którym może być kolega lub koleżanka z klasy. Współpraca z rówieśnikami daje uczniowi poczucie bezpieczeństwa i sprzyja jego zaangażowaniu. Tempo pracy powinno być dostosowane do możliwości ucznia, jednak nie zwalnia go to z aktywnego udziału w lekcjach. Zadania powinny być zróżnicowane ilościowo, nie jakościowo. Zaleca się także włączenie elementów terapeutycznych, takich jak arteterapia, bajkoterapia, drama czy trening emocjonalny, do zajęć.

5. Opis założonych osiągnięć ucznia

Realizując założenia podstawy programowej przewidujemy, że uczeń kończący trzecią klasę szkoły podstawowej jest:

I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:

- 1) dostrzega i rozumie wartość swego języka ojczystego, ma świadomość swojej tożsamości narodowej lub etnicznej;
- 2) poznaje elementy przyrody, kultury materialnej i duchowej mniejszości narodowej lub etnicznej, do której należy;
- 3) poznaje elementy historii mniejszości narodowej lub etnicznej, do której należy.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji;
- 2) czyta ze zrozumieniem teksty literackie oraz informacyjne;
- 3) wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście;
- 4) wyszukuje w tekście potrzebne informacje i w miarę możliwości korzysta ze słowników i encyklopedii przeznaczonych dla dzieci na I etapie edukacyjnym;
- 5) zna formy użytkowe: życzenia, zaproszenie, zawiadomienie, list, notatka do kroniki;
- 6) zna i stosuje formy grzecznościowe w kontaktach międzyludzkich;
- 7) tworzy w formie ustnej i pisemnej kilkudzaniową wypowiedź, krótkie opowiadanie i opis, list prywatny, życzenia, zaproszenie;
- 8) dobiera właściwe formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych;
- 9) przejawia wrażliwość estetyczną w wypowiedziach inspirowanych twórczością dla

dzieci, tworzy, przekształca i rozwija swoje wypowiedzi;

10) uczestniczy w rozmowach: zadaje pytania, udziela odpowiedzi i prezentuje własne zdanie;

11) poszerza zasób słownictwa, czytając teksty literackie oraz inne teksty kultury;

12) zna alfabet: rozróżnia litery, głoski, znaki fonetyczne; dzieli wyrazy na sylaby;

oddziela wyrazy w zdaniu, oddziela zdania w tekście i poprawnie je zapisuje (zgodnie z elementarnymi zasadami ortografii i interpunkcji);

13) pisze czytelnie i estetycznie;

14) przepisuje teksty, pisze z pamięci i ze słuchu; w miarę swoich możliwości samodzielnie realizuje pisemne zadania domowe.

III. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

1) w tekście literackim wybiera określone fragmenty, określa czas i miejsce akcji, wskazuje głównych bohaterów;

2) czyta i recytuje, z uwzględnieniem interpunkcji, i intonacji, akcentów, poprawnej wymowy;

3) wykorzystuje teksty literackie do tworzenia własnych wypowiedzi;

4) czyta wskazane teksty literackie i wypowiada się na ich temat.

Podstawa programowa nauczania języka mniejszości narodowej nie określa obszarów tematycznych realizowanych na lekcjach, dlatego wybór tematyki lekcyjnej należy do nauczyciela prowadzącego zajęcia. Biorąc pod uwagę naturalne predyspozycje dzieci do uczenia się tematyka powinna odnosić się do bezpośredniego świata dziecka, w którym ono funkcjonuje.

Organizacja zajęć musi wzbudzać w uczniach ciekawość, a różnorodność tych lekcji powodować, że dziecko z chęcią będzie w nich uczestniczyć. Wtedy taka obopólna współpraca ucznia i nauczyciela pozwoli z jednej strony na opanowanie umiejętności i kompetencji komunikacyjnych w języku niemieckim, a z drugiej strony na harmonijny rozwój ucznia, czyli zaspokajanie jego potrzeb rozwojowych. Tym samym nauczyciel prowadząc ucznia przez świat nauki powinien być kreatywny i dokonywać obserwacji ucznia dostosowując narzędzia do jego możliwości i predyspozycji.

Wszystkie techniki i metody pracy jak również formy socjalne powinny być weryfikowane i dostosowane do grupy uczniów z jaką przyjdzie pracować nauczycielowi, w zależności od ich słabych i mocnych stron związanych z preferencjami w uczeniu się. A co za tym idzie nauczyciel uwzględnia w procesie nauczania rozwój umiejętności koordynacji wzrokowo - ruchowej oraz percepcję manualną ucznia. Zaproponowane techniki nauczania, uczenia się i metody pracy pozwalają uwzględnić dynamiczny rozwój dziecka w młodszym wieku szkolnym, jego potrzebę ruchu, działania i eksperymentowania.

Specyfika pracy z dzieckiem młodszym polega na tym, że nauczyciel musi stworzyć mu przyjazne środowisko rozwojowe opierające się na rozwijaniu nie tylko kompetencji twardych, potrzebnych do nabycia umiejętności językowych, ale przede wszystkim na rozwijaniu

kompetencji społecznych, po to aby jego uczniowie byli kreatywni, umieli współpracować w zespole. Nauczyciel pracujący w klasach I - III musi pamiętać o naturalnej potrzebie poczucia akceptacji i bezpieczeństwa dziecka.

Kluczową rolę w nauczaniu odgrywają nie tylko przygotowane przez nauczyciela materiały lekcyjne, ale również atmosfera lekcji i relacje z uczniami. Z praktyki nauczycielskiej godne polecenia i przynoszące efekty są więc następujące zasady:

- miła i wesoła atmosfera na lekcji,
- nauczyciel zawsze pomaga swoim uczniom,
- uczeń czuje się bezpiecznie,
- nauczyciel wykorzystuje różnorodne metody pracy podczas jednej jednostki lekcyjnej,
- zabawy językowe i różne formy socjalne wzbudzają w uczniach postawę otwartości i kreatywności,
- praca nie tylko w ławce, ale też na dywanie, jak również poza salą lekcyjną (np.: plac zabaw, las, boisko),
- nauczyciel respektuje zainteresowania uczniów,
- nauczyciel cały czas używa języka niemieckiego jako języka lekcyjnego.

6. Procedura oceniania uczniów

Kontrolowanie postępów ucznia w nauce języka mniejszości narodowej to kluczowy element edukacji. Ocenianie pełni trzy ważne funkcje: dostarcza nauczycielowi informacji o efektywności jego metod, informuje ucznia i rodziców o osiągnięciach edukacyjnych oraz motywuje do dalszej nauki. Nauczyciel powinien systematycznie przekazywać uczniowi i jego rodzicom informacje zwrotne, dostosowane do indywidualnych możliwości intelektualnych, emocjonalnych i społecznych dziecka.

Ocena opisowa, połączona z ocenianiem kształtującym, jest najbardziej przyjazna dla dziecka, ponieważ od razu po wykonaniu zadania otrzymuje ono informację o swoich postępach, co buduje wewnętrzną motywację do dalszej nauki. Metoda stacji, gdzie uczeń sam wybiera kolejność zadań, pozwala na natychmiastowe uzyskanie informacji zwrotnej i sprawdzenie opanowanych umiejętności. Interaktywne gry lub zadania elektroniczne mogą również stanowić atrakcyjną formę oceny.

Choć nauczyciel ma swobodę w wyborze metod oceniania, ważne jest stosowanie dobrze skonstruowanych narzędzi. Przy ocenianiu śródrocznym i rocznym warto zwrócić szczególną uwagę na zaangażowanie i aktywność ucznia.

7. Przykładowe teksty kultury do wykorzystania na zajęciach

Książki:

„Der arme Schneider“ E. Moravia, B. Veress, Goethe Institut e.v

„Der Hase mit der roten Nase“ Helme Heine

„Die Wohnung der Maus“ Johannes Trojan

seria książek E. Carle, np. „Die kleine Raupe Nimmersatt”, „Die kleine Wolke”

Książki Janoscha

Beate Botor: “Willst du mit mir spielen?”

Filmy, bajki z Youtube:

„Deutsch mit Socke” (Youtube)

„Deutsch mit Toni Tiger” wyd. Eli

Die Geschichte von St. Martin <https://www.youtube.com/watch?v=CdJPDIO3m6s> (29.08.2024)

Hänsel und Gretel (piosenka) <https://www.youtube.com/watch?v=FgpN2xDgQh> (29.08.2024)

Hänsel und Gretel (Gute Nacht Geschichte) | Märchen für Kinder Animation HD auf Deutsch

<https://www.youtube.com/watch?v=UvQOWI7uRxM> (29.08.2024)

Hänsel und Gretel - Märchen für Kinder -

<http://www.labbe.de/spielotti/> - viele Spielideen für Gruppen (29.08.2024)

<https://www.kohlverlag.de/search/?action=CmsAction595aa0273dca8> (29.08.2024)

- Lehr- und Lernmaterialien: <https://www.youtube.com/user/andreathonville> (29.08.2024)

https://wakelet.com/wake/sSsYJqAw5E_zHenrmorQQ (29.08.2024)

- Mediateka TSKN <https://skgd.pl/de/medioteka/publikacje/> (29.08.2024)

- Genialne lekcje: <https://wakelet.com/wake/pTLZkx27-mt2HG0GpZ9yd> (29.08.2024)

- Instytut Goethego :

https://www.goethe.de/prj/dlp/de/unterrichtsmaterial/reihe/urlaub_und_reisen/deutschmodule_fuer_kinder (29.08.2024)

8. Bibliografia i literatura pomocnicza

Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie. Warszawa 2003, Wydawnictwa Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.

Jak uczy się mózg. Spitzer M. Wydawnictwo naukowe PWN

„Mehr Spaß mit Deutsch” Goethe Institut, Warszawa

Metodyka nauczania języków obcych. Komorowska, H. 2001. Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna

Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi. Żylińska M., Wydawnictwo Naukowe UMK. O programach prawie wszystko. Komorowska, H. 1999. Wydawnictwo WSiP

Niko 1-3, Schülerbuch und Arbeitsbuch, Erarbeitet von Brigitte Beier (Nordrhein-Westfalen), Stefanie Erdmann (Nordrhein-Westfalen), Iris Herbst (Baden-Württemberg), Ulrike Kähler (Nordrhein-Westfalen),

Susanne Rips (Nordrhein-Westfalen), Ute Schimmler (Bremen), Wydawnictwo Klett 2016 Praca nauczyciela i ucznia w klasach 1 – 3. Lelonek M., Wróbel T. (red.). Wydawnictwo WSiP

Rituale für Kinder in Reimen, Liedern und Fingerspielen, Cavelius, A. 2009

Rozwój i wychowanie dzieci w młodszym wieku szkolnym. Wołoszynowa L. Wydawnictwo PWN

Źródła inspiracji:

Program Niwki: <https://niwki.rcre.opolskie.pl/wp/> (29.08.2024)

Bilingua - łatwiej z niemieckim: <https://www.bilingua.haus.pl/> (29.08.2024)